

”Politikerna skapar marknaden”, Magnus Henrekson sticker hål på en av finanskapitalismens mest omhuldade myter

Vilken aktör ska vi lägga ansvaret på för att vända dagens dystra utveckling? Företagen? Eller politikerna? I praktiken är det få andra aktörer än politikerna som har reell makt. Om ett lands lagar tillåter produktion av smutsig el så kommer denna att produceras även om 95 procent av befolkningen inte kan tänka sig att jobba med smutsig el. Om *Vattenfall* eller *Eon* inte producerar kolkraft i Tyskland så kommer kinesiska eller ryska kraftbolag att göra det. Det är politiken och inte företagen som skapar marknaden. Att företagen sedan försöker vinstmaximera är inte fel. Ingvar Kamprad maximerar också vinsten, med ett sunt långsiktigt perspektiv på företaget.

Ikea är ett bra exempel på vad Sverige idag är bäst på: att organisera människor på ett effektivt sätt i tjänsteföretag som inte bygger på avancerad teknologi. Diskussionen om framtiden handlar för mycket om forskning och högteknologi, när vi egentligen borde fokusera mycket mer på själva företagsbyggandet och organisationsutvecklingen. Stefan Persson, Ingvar Kamprad, Gustaf Douglas och Bertil Hult har alla blivit framgångsrika genom att tillgodose grundläggande behov med standardiserade och därmed uppskalningsbara lösningar. De har lyckats att få mängder av människor att arbeta på ett rimligt systematiskt sätt i välorganiserade tjänsteföretag.

Vi behöver bejaka att Sveriges styrka ligger i att organisera människor och välkomna produktion av mer standardiserade men högkvalitativa tjänster inom säkerhet, underhåll, grundläggande utbildning, äldreomsorg, vård och barnomsorg. Stopplagen för privatisering av sjukhus gjorde att utvecklingen i hela hälsosektorn bromsades. Där tappade vi en möjlighet som kunde ha betytt mycket för svensk ekonomi. Den nuvarande regeringen avskaffade stopplagen direkt efter valet, men inga fler sjukhus än *S:t Görans* har privatiserats och det storföretag som hann byggas – *Capio* – är nu ett brittiskt företag med tyngdpunkt utanför Sverige.

Lösningen på utanförskap och arbetslöshet ligger heller inte i ökat egenföretagande. Istället måste vi med attityder och med belöningsystem bejaka att de som är duktiga på att organisera och leda bygger större företag och anställer oss andra.

Magnus Henrekson, professor och vd för Institutet för Näringslivsforskning (IFN)

FAKTA Magnus Henrekson

Vd för Institutet för Näringslivsforskning och sedan 2001 innehavare av Jacob Wallenbergs forskningsprofessur i ekonomi vid Handelshögskolan i Stockholm, med särskilt fokus på samspelet mellan företag och politik. Han har i sin forskning visat att spelreglerna för företagande har en avgörande betydelse för branschammansättning, företagsstruktur, företagstillväxt och graden av entreprenöriellt nyföretagande.